

Andrzej Jazdon

Muzyczne bohemia w Bibliotece Uniwersyteckiej UAM

Biblioteka 1 (10), 93-96

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Obok omówionych Pasji do najstarszych należy zaliczyć kompozycje Franza Chvatala, Vojtecha Jirovetza i Punto. Rękopisy te pochodzą z biblioteki księżęcej w Miliczu. Książę Maltzam był muzykiem, grającym na violi da gamba i utrzymywał kapelę na swoim dworze.

Pod pseudonimem Punto ukrywał się Vaclav Stich, znany w całej Europie wirtuoz gry na rogu. Był członkiem kapeli hrabiego Thuna, który nie chciał zwolnić kompozytora i wirtuoza ze swojego zespołu. Muzyk zbuntował się i uciekł zagranicę. Krewki arystokrata wysłał za nim służbę. Zmusiło to Sticha do zmiany nazwiska na Giovanni Punto. Pod tym pseudonimem koncertował w całej Europie. L.van Beethoven po wysłuchaniu jednego z recitali napisał specjalnie dla niego *Sonatę na róg i fortepian*. G.Punto wniósł duży wkład w rozwój techniki wykonawczej i unowocześnienie rogu. Jego utwory na przełomie XVIII/XIX wieku były często wydawane i wykonywane. W zbiorach BU znajduje się jego *Kwartet na róg, fagot i smyczki*.

Vojtech Jirovetz (Girovetz, Gyrovec) urodził się 20.02.1763 w Czeskich Budziejowicach, zmarł w Wiedniu 19.03.1850. Od dzieciństwa wykazywał duże zainteresowania muzyczne. W Pradze studiował filozofię i prawo. Z polecenia hrabiego Toyera wyjechał do Wiednia gdzie poznał J.Haydna i W.A.Mozarta. Działal również w Paryżu i Londynie. W latach 1804-1831 był kapelmistrzem teatru dworskiego w Wiedniu. Skomponował ok.30 oper (w tym jedną o tematyce polskiej), 40 symfonii w stylu brilliant. Jego koncert g-moll na fortepian grał 8-letni Fryderyk Chopin na swym pierwszym publicznym koncercie w Warszawie. Spokali się osobiście w Karlovych Varach w 1835 roku. W BU przechowywane są dwa *Kwartety na violę da gamba i 3 kwartet smyczkowy* przeznaczone dla kapeli dworskiej w Miliczu, a będące typowym przykładem muzyki klasycznej w salonowym wydaniu.

Piątym utworem pochodzącym z biblioteki w Miliczu jest *Introdukcja i wariacje* na violę da gamba i fortepian Franza Chvatala, kompozytora dworskiego urodzonego w Pradze a zmarłego w Wiedniu. Bliższe szczegóły jego życia nie są znane.

Z zakupu od innych osób pochodzą utwory Carla Czernego i Jana Kafki. Fortepianowa *Introdukcja i wariacje Brilliant* na cztery rece są dziełem C.Czernego, znanego każdemu kto choć przez parę lekcji uczył się fortepianowego rzemiosła. Posiadany przez BU rękopis to przepisany przez zapobiegliwego nauczyciela lub gorliwego ucznia druk z lipskiej oficyny. Utwór J.Kafki, prawnika zmarłego w 1886 r., jest typowym przykładem muzyki salonowej.

Większość posiadanych przez BU bohemianów pochodzi ze spuścizny Jerzego Młodziejewskiego, związanego z Poznaniem geografa, filozofa, kompozytora i skrzypka. Znany propagator muzyki przebywał wielokrotnie w Pradze i Bratysławie. Nawiązał tam liczne przyjaźnie z muzykami i kompozytorami, którzy ofiarowywali mu swoje utwory. J.Młodziejewski wykonywał je często z prowadzoną przez siebie orkiestrą. W spuściznie zachowały się następujące utwory :

Concerto g-moll J.Bendy. Jest to odpis dokonany ręką J.Młodziejowskiego dla potrzeb Wlkp. Orkiestry Symfonicznej.

Serdecznym przyjacielem J.Młodziejowskiego był M.Hlaváč. Kilkrotnie przebywał on w Poznaniu. W BU znajdują się dwa utwory na chór dziecięcy i kwartet smyczkowy.

Drugim częstym gościem w Poznaniu był profesor Konserwatorium w Pradze Emil Hlobil. Jego *III Kwartet smyczkowy* znajdował się w repertuarze prowadzonego przez J.Młodziejowskiego Poznańskiego Kwartetu Smyczkowego.

Temu zespołowi dedykował swój kwartet Jiri Jaroch, skrzypek, kompozytor i reżyser operowy.

W zbiorach BU znajdują się także kwartety smyczkowe L.Koželucha, K.Odstrčila, utwory M.Kabelača i J.Krasko. Znany tenor, pedagog i publicysta V.Nowak ofiarował J.Młodziejowskiemu swoje *Pieśni słowackie na tenor i orkiestrę*.

W Pradze poznał też J.Młodziejowski znanego instrumentologa, organologa i publicystę - autora popularnej biografii J.S.Bacha - Emila Zavarskiego. Otrzymał od niego i wykonał z orkiestrą *3 tańce w starym stylu*.

Należy także dodać, że w spuściznach po J.Młodziejowskim i A.Chybińskim - znanym polskim muzykologu - znajdują się transkrypcje pieśni ludowych, które zbierali przemierzając wielokrotnie Tatry słowackie.

WYKAZ RĘKOPISÓW :

1. *Liber continens in se utramque Passionem tam pro Dominica Palmarum, quam pro magno die veneris unacum Lamentationibus, cuius possessor est Ioannes Banoczy.1757.* Sygn.: Rkps.Muz. 7036.
2. Giovanni Punto - *Quartetto. Corno obl. in Es. Fagotto, Violino, Violoncello da Punto.* Sygn.: Rkps Muz. 7476.
3. Giovanni Punto - *Quartetto. Corno obbligato in Es. Violino Primo, Violino secondo e basso.* Sygn.: Rkps.Muz. 7477.
4. Jirovetz Vojtech - *Quartetto a Gamba, Violino, Viola e Basso di Giorovatz.* Sygn.: Rkps Muz 7460.
5. Jirovetz Vojtech - *Quartetto a Gamba, Violino, Viola e basso di Gijrovetz.* Sygn.: Rkps Muz 7461.
6. Jirovetz Vojtech - *Quartetto No.3. Violino Primo, Violino secundo, Viola et Violoncello de Signm. Qijrovetz.* Sygn.: Rkps Muz 7467.
7. Chvatal Franz - *Intropduction et variations pour viola di gamba et pianoforte. (głos gamby).* Sygn.: Rkps muz 7470.
8. Czerny Charles - *Introduction et Variations brillantes pour le Pianoforte á quatre mains ... par...* Sygn.: Rkps Muz 7479
9. Kafka Johann - *Der Traum des polen. Fantasie von ...* Sygn. Rkps Muz 7788.
10. Hlaváč Miroslav - *O Autičku, Pani, komině, kocouru a desti. Per Tihlasúch pisni pro dětsky sbor a klavir.* Sygn.: Rkps Muz 7656.

11. Hlaváč Miroslav - *O Rampouchu, Čertovi, Hvězdičce a Skřít. Čtvi Tříhlasé Dětské Sbory*. Sygn.: Rkps Muz 7655.
12. Hlaváč Miroslav - *Smyčcovy kvartet*. Sygn.: Rkps Muz 7749
13. Hlobil Emil - *III smyčcové kvarteto*. Sygn.: Rkps Muz 7729.
14. Jaroš Jiří - *Smyčcovy kvartet*. Sygn.: Rkps Muz 7752.
15. Kabeláč Miloslav - *Neustupujte ! Kantata*. Sygn.: Rkps Muz 766.
16. Koželucha Lubomir - *Smyčcovy kvartet*. Sygn.: Rkps Muz 7744.
17. Krasko Jan - *Hej, len vždy veselo*. Sygn.: Rkps Muz 7739.
18. Krasko Jan - *Jánošíkovo zlato*. Sygn.: Rkps muz 7747.
19. Odstrčil Karel - *Per juvenes .Smyčcovy kvartet*. Sygn.: Rkps Muz 7731.
20. Novak Witeslaw - *Pieśni słowackie na tenor i orkiestrę*. Tekst polski, opracowanie i instrumentacja J.Młodziejowskiego. Sygn.: Rkps muz 7684
21. Zavorsky Ernst - *3 tance v starom slohu*. Sygn.: Rkps Muz 7720.

